

Deze informatie is **openbaar vanaf 1 mei 2020**.

Contactpersoon: mevr. F. Goelaman Ons kenmerk: Bij20-251
Afdeling/Team: Regie & Ontwikkeling Zaaknummer: Cbb200207
E-mail: post@heerhugowaard.nl

RAADSINFORMATIEBRIEF

Aan de Gemeenteraad van Heerhugowaard

Onderwerp: Analyse kostenstijging jeugdzorg en beheersmaatregelen

Heerhugowaard, 30 april 2020

Geachte leden van de gemeenteraad van Heerhugowaard,

Kennisnemen van

In het najaar van 2019 lieten de cijfers zien dat we op een overschrijding van de jeugdzorgkosten zouden uitkomen. In de Bestuursrapportage (Burap 15 oktober 2019) is een voorlopige overschrijding van €3,15 miljoen gemeld voor het jaar 2019. In de begroting 2020 is het risico van een overschrijding op jeugdzorg opgenomen van €3 miljoen over 2 jaar met een kans van 70%. In het eerste kwartaal 2020 is de daadwerkelijke overschrijding voor 2019 duidelijk geworden. De totale overschrijding voor het jaar 2019 op jeugdzorg is €4,8 miljoen ten opzichte van de oorspronkelijke begroting.

In de Burap is u een rapportage (zie bijlage) toegezegd. In de rapportage 'Analyse kostenstijging jeugdzorg en beheersmaatregelen' wordt op basis van de totale overschrijding op jeugdzorg in 2019 een analyse gemaakt naar de oorzaken daarvan. Er worden verbanden gelegd met eerder ingezette maatregelen sinds 2017 en landelijke ontwikkelingen. Ten slotte worden nader uit te werken beheersmaatregelen toegelicht die zijn gebaseerd op de actuele ontwikkelingen binnen de jeugdzorg in onze gemeente.

Inleiding

Het centrale uitgangspunt van de gemeente Heerhugowaard is dat geen kind buiten boord valt. Iedere jeugdige heeft recht op een perspectief om voor te leven en krijgt de zorg die hij of zij nodig heeft. Sinds de decentralisatie in 2015 is ingezet op de best passende zorg, hulp of

ondersteuning voor jeugdigen en gezinnen en het zo laagdrempelig en toegankelijk mogelijk organiseren hiervan. Omdat de gemeenten bij de decentralisatie gekort werden op de budgetten, is afgelopen jaren al gewerkt aan veranderingen en zijn er maatregelen genomen om de kostenontwikkeling te beheersen. Met het afsluiten van het afgelopen boekjaar is duidelijk geworden wat de overschrijding daadwerkelijk is geworden. We hebben deze ontwikkeling meegenomen in de rapportage.

Kort gezegd is in de afgelopen jaren en met name in 2019 het beroep op de jeugdzorg in Heerhugowaard fors gestegen. Het is en blijft voor heel veel gemeenten in Nederland en ook voor ons een uitdaging om de jeugdzorg in deze openeinderegeling van de Jeugdwet betaalbaar te houden. Er is sprake van een landelijk vraagstuk.

Kernboodschap

We willen u inzicht geven in de feiten van de kostenstijging (zie [Dashboard Sociaal domein 2019 Q4](#)¹) en in de financiële en inhoudelijke oorzaken achter de totale kostenstijging op jeugdzorg. Daarnaast willen we terugblikken op de reeds ingezette maatregelen sinds 2017 en vooruitblikken op de nader uit te werken beheersmaatregelen.

Verklaring kostenstijging

Als we kijken naar de oplopende kosten in Heerhugowaard, dan zien we de kostenstijging met name op de categorieën: integraal ambulante jeugdhulp en jeugdhulp met verblijf (zie grafiek 15 in [Dashboard Sociaal domein 2019 Q4](#)). We zien bij deze categorieën dat het aantal cliënten en de gemiddelde uitgaven per cliënt toeneemt. In 2019 heeft een kostenstijging plaatsgevonden op integraal ambulante jeugdhulp en jeugdhulp met verblijf van €3,1 miljoen. Daarnaast zijn er nog een aantal andere ontwikkelingen die relevant zijn om de totale overschrijding van €4,8 mln te duiden. Het gaat hierbij om afgerond €2 miljoen aan onderhanden finale afrekeningen, afrekeningen uit oude boekjaren, een bijdrage aan de lege bedden compensatie in Transferium, de jeugdhulpkosten aan asielzoekerskinderen en overige zaken zoals kosten voor sociaal medische indicaties en de crisisdienst. In de rapportage wordt nader ingegaan op deze financiële analyse en maken we een onderscheid tussen autonome (niet beïnvloedbare) oorzaken en beïnvloedbare oorzaken van de kostenstijging. De gemeentelijke grip op de kosten is per definitie beperkt, doordat de Jeugdwet een openeinderegeling is en er sprake is van andere wettelijke verwijzers naast de gemeentelijke toegang.

Terugblik op reeds ingezette maatregelen

In april 2017 is een strategie uitgezet om de toen al zichtbare kostenstijging te beheersen. In de periode 2017 tot en met 2019 zijn maatregelen ingezet om een kanteling te starten van de transitie van de Jeugdwet naar de transformatie van het sociaal domein. Het doel hiervan was en is om de hulp aan jeugdigen en gezinnen zo preventief mogelijk, zo licht mogelijk en zo thuis mogelijk te bieden. De ervaringen en inzichten uit de periode 2017 tot en met 2019 zijn gekoppeld aan de huidige gegevens en de toegenomen volume van het aantal jeugdzorgcliënten. Op basis daarvan kunnen we concluderen dat de strategie die was ingezet in 2017 inhoudelijk goed was en dat we in de tussenliggende periode stappen hebben gemaakt met de ingezette maatregelen. We zien met name in de gesloten jeugdzorg een belangrijke afname. Daarbij blijkt dat transformeren tijd kost.

¹ Gebruiksaanwijzing: houd de Ctrl-toets ingedrukt en klik op de linkermuisknop om het [Dashboard Sociaal domein 2019 Q4](#) te openen.

Vooruitblik op nader uit te werken beheersmaatregelen

In de rapportage wordt toegelicht aan welke maatregelen we een vervolg geven en waar we versterken, doorontwikkelen of innoveren. Deze beheersmaatregelen zijn gebaseerd op de inzichten en ervaringen die we nu hebben en getoetst hebben aan lokale, regionale en landelijke gegevens. Het doel van deze maatregelen is om zowel inhoudelijk verder te ontwikkelen als de kosten van de jeugdzorg te beheersen. De beheersmaatregelen hebben betrekking op een aantal verschillende aspecten, waaronder het doorontwikkelen van integraal werken op domeinoverstijgende problematiek, het versterken van de inzet in het preventieve voorveld en het beïnvloeden van de verwijzingen naar de jeugdzorg. De geïnventariseerde beheersmaatregelen in de rapportage worden nog nader uitgewerkt.

Consequenties

Bij de eindafrekeningen met zorgaanbieders in april 2020 werd bekend hoeveel de totale jaarlast voor jeugdzorg is en daarmee ook hoe hoog de overschrijding in 2019 is. Tevens bekeken we welk deel daarvan incidenteel en welk deel structureel van aard is. In het verlengde daarvan brengen we in beeld welke structurele bijstelling van het budget voor jeugdzorg nodig is vanaf het jaar 2020 en welke bijstelling van het budget in ons financiële meerjarenperspectief nodig is. Daarnaast toetsen en actualiseren we de risicoparagraaf voor de opneinderegeling Jeugdzorg. Deze actualisatie wordt meegenomen in de P&C cyclus.

Met de maatregelen beogen we meer voorspelbaarheid en beheersbaarheid van de kosten op jeugdzorg. Hierbij is tegelijk de vraag in hoeverre je als gemeente de uitgaven voor jeugdzorg kan 'beheersen', aangezien de Jeugdwet een opneinderegeling is. Aan de beheersing van kosten liggen veel factoren ten grondslag. De gemeente heeft op een beperkt deel van deze factoren invloed. Daarnaast geldt dat de causaliteit van de beheersmaatregelen niet altijd te expliciteren is en dat een aantal maatregelen pas op termijn geïmplementeerd kunnen worden.

Desalniettemin is ons uitgangspunt dat geen kind buiten boord valt. Dit betekent dat wij, ook in geval van een volumestijging van het aantal jeugdzorgcliënten, geen zorg of hulp ontzeggen aan kinderen en gezinnen die dat nodig hebben. Tegelijk gaan wij door met onze transformatieopgave binnen het sociaal domein en met onze strategie om de kosten te beheersen.

Communicatie

De raad wordt via het Dashboard Sociaal domein ieder kwartaal geïnformeerd over de feitelijke ontwikkelingen binnen de jeugdzorg in Heerhugowaard. Daarnaast informeren wij u actief over de stand van zaken rondom jeugdzorg en beheersmaatregelen.

Vervolg

De vervolgstap is om de beheersmaatregelen nader uit te werken met in de eerste plaats een uitgebreide cijfermatige onderbouwing, zodat onder meer inzichtelijk wordt gemaakt welke effecten verwacht kunnen worden. Hieruit volgt een voorstel met beheersmaatregelen en benodigde investeringen, waarover u aansluitend op de voorgestelde planning van de P&C cyclus 2020 (Bij20-291) met kaderstelling ook over de kostenstijging jeugdzorg spreekt.

Op 13 mei 2020 volgt een themabijeenkomst over jeugdzorg waarin we graag met u in gesprek gaan over de verklaring achter de kostenstijging en de beheersmaatregelen zoals omschreven in de rapportage.

Bijlage

- Rapportage 'Analyse kostenstijging jeugdzorg en beheersmaatregelen' gemeente Heerhugowaard, april 2020

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Heerhugowaard,
de secretaris, de burgemeester,

A.S. Meijer

A.B. Blase